
**INTERNET, SOSIAALINEN
MEDIA JA MOBIILISOVELLUKSET
- TURVAPAIKANHAKIJOIDEN
KOTOUTUMINEN JA MUUTTOPÄÄTÖKSET**

Maria Merisalo
Suomi taskussa -hankkeen
aloitusseminaari

18.5.2017

Maria Merisalo
FT, Tutkijatohtori
Turun yliopisto

ESITYKSEN SISÄLTÖ

1. JOHDANTO
2. TUTKIMUSKYSYMYKSET
3. KESKEISET KÄSITTEET JA AIKAISEMPI TUTKIMUS
4. AINEISTO JA MENETELMÄT
5. TULOKSET
6. JOHTOPÄÄTÖKSET

JOHDANTO

1. Hankkeen tausta

- URMI - Urbanization, Mobilities and Immigration
- Seitsemän organisaatiota
- Yli 20 tutkijaa

urmi.fi

@URMI_team

2. Tutkimuksen tausta

- Turun yliopiston maantieteen ja geologian laitoksen aloittama tutkimus syksyllä 2016

3. Esityksen tausta

- Tammikuussa 2017 TY:n julkaisema raportti *"Turvapaikka Suomesta? Vuoden 2015 turvapaikanhakijat ja turvapaikkaprosessit Suomessa"*
- www.urmi.fi/julkaisut/
- Merisalo, M. (2017).

TUTKIMUSKYSYMYKSET

1. Miten turvapaikanhakijat Suomessa hyödyntävät internetiä, sosiaalista mediaa ja mobiilisovelluksia kotoutumisprosessissaan ja muuttopäätöksissään?

2. Miten ELY-keskukset ja kunnat hyödyntävät internetiä, sosiaalista mediaa ja mobiilisovelluksia turvapaikanhakijoiden kuntiin siirtymisessä ja kotouttamisessa?

KESKEISET KÄSITTEET

- **Kotoutuminen ja kotouttaminen**
 - *Kotoutumisesta* puhuttaessa tarkoitetaan uuteen elinympäristöön muuttaneen henkilön oman paikkansa löytämistä uudessa yhteiskunnassa.
 - *Kotouttamisesta* puhuttaessa tarkoitetaan viranomaisen tai muun tahon aktiivista toimintaa, jolla yritetään edistää yksilön oman paikan löytämistä yhteiskunnassa eli kotoutumista (Saukkonen 2013).
- **Muuttopäätös**
 - Tässä esityksessä muuttopäätös nähdään osana kotoutumisen prosessia, jossa omista tarpeista lähtöisin tehdään päätös muuttaa tietylle paikkakunnalle

AIKAISEMPI TUTKIMUS

- **Digitaalisten teknologioiden käytön ja taitojen puuttuminen voi merkittävästi haitata yhteiskuntaan sopeutumista (esim. Codagnone & Kluzer 2011)**
- **Internetin, sosiaalisen median ja mobiilisovellusten hyödyntäminen edesauttaa kulttuurista sopeutumista ympäröivään yhteiskuntaan (esim. Khvorostianov ym. 2012; Alam & Imran 2015).**
 - **Omia tarpeita vastaavan asuinpaikan löytäminen, olemassa olevia sosiaalisia verkostojen ylläpito ja uusien sosiaalisia verkostojen luominen uudessa asuinmaassaan, osaamisen kehittäminen, osaamista vastaavan työn tai kouluttautumismahdollisuuksia löytäminen.**
- **Internetin, sosiaalisen median ja mobiilisovellusten käytön huomioiminen olennaista kotouttamisen suunnittelussa**

AIKAISEMPI TUTKIMUS

- **Internetin ja sosiaalisen median hyödyntämisen on havaittu nopeuttavan ihmisten muuttopäätöksiä ja vaikuttavan muuttokohteen valikoitumiseen (esim. Vilhemson & Thulin 2013; Dekker & Engbersen 2014; Thulin & Vilhemson 2016)**
 - **Muuttoa harkitsevat saavat ja vaihtavat tietoa asumisen mahdollisuuksista, asuinalueista, paikallisista elinympäristöistä, koulutusmahdollisuuksista ja työpaikoista.**
 - **Pääsy myös paikallisen, satunnaisen ja epävirallisen tiedon äärelle**
- **On oleellista, minkälaista tietoa eri paikoista internetissä on tarjolla ja kenen tuottamaa tämä tieto on.**

AINEISTO JA MENETELMÄT

AINEISTO

1. Vastaanottokeskusten johtajille puhelinhaastatteluna toteutettu kysely
 - 119 vastaajaa 128 keskuksesta (69 % johtajista)
2. Suomen kunnille suunnattu sähköinen kysely
 - Vastaus 194 kunnasta (62 % kunnista)
3. ELY-keskusten maahanmuuttopäälliköille toteutettu puhelinhaastattelu
 - Kaikkien 15 ELYn vastaukset
4. Kahdeksasta vastaanottokeskuksesta 6 kielellä kerätty kysely turvapaikanhakijoille
 - 311 vastausta

MENETELMÄT

- × Kyselyjen strukturoidut kysymykset analysoitiin epäparametrisia tilastollisia menetelmiä hyödyntäen: frekvenssit, ristiintaulukointi ja khiin neliö -testit
- × Avovastaukset analysointiin sisällönanalyysin ja teemoittelun avulla.

TURVAPAIKANHAKIJAT INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN KÄYTTÄJINÄ

TURVAPAIKANHAKIJOILLA OMASSA KÄYTÖSSÄÄN OLEVAT LAITTEET:

Minulla on omassa käytössäni:	Älykännykkä (%)	Kannettava tietokone (%)	Tablettitietokone (%)
Kyllä	92	28	17
N	210	142	137

- Turvapaikanhakijoista neljä viidestä (82 %) kertoi käyttävänsä internetiä joka päivä
 - Miehistä useampi käyttää internetiä päivittäin kuin naisista
 - Suomen kieltä paremmin osaavat käyttävät useammin internetiä

INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN KÄYTTÖ KOTOUTUMISESSA

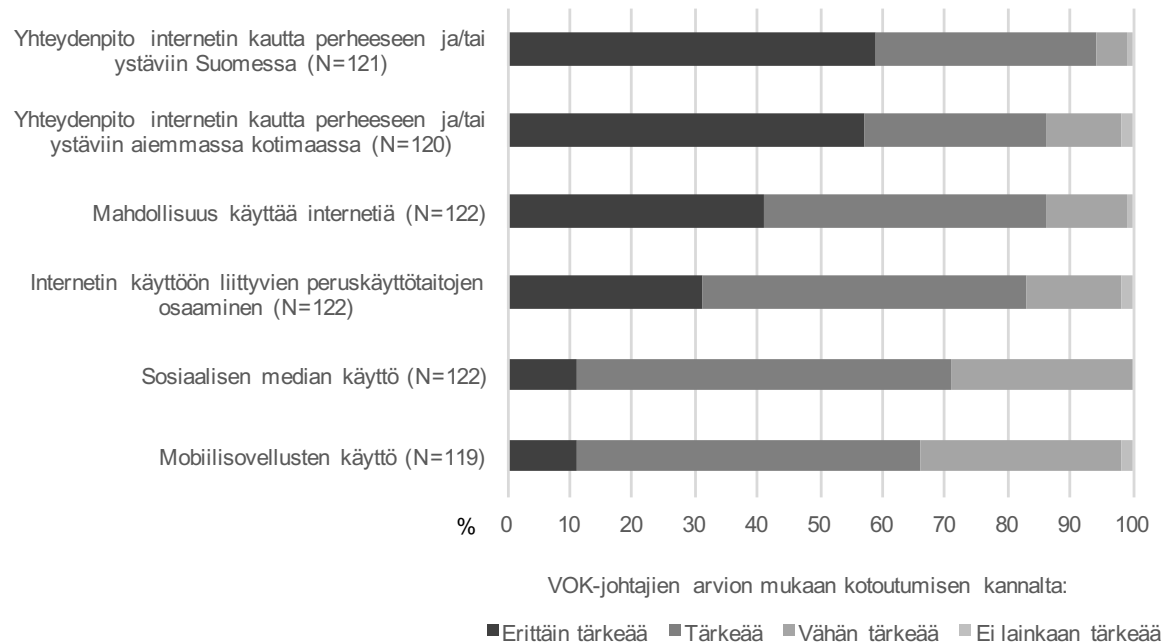
VOK-JOHTAJIEN NÄKEMYS SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN HYÖDYLLISYYDESTÄ
KOTOUTUMISESSA:

	Kyllä (%)	Ei (%)	N
Hyödyttääkö sosiaalisen median käyttö kotoutumista?	90	10	97
Hyödyttääkö mobiilisovellusten käyttö kotoutumista?	97	3	100

- Yli 90 % vastaajista piti internetin kautta tapahtuvaa yhteydenpitoa ystäviin ja perheeseen Suomessa erittäin tärkeänä/tärkeänä
- Yli 80 % VOK-johtajista arvioi internetin käyttöön liittyvien peruskäyttötaitojen osaamisen olevan erittäin tärkeää tai tärkeää kotoutumisen kannalta.
- Yli kaksi kolmesta VOK-johtajasta piti sosiaalisen median ja mobiilisovellusten käyttöä erittäin tärkeänä tai tärkeänä kotoutumisen kannalta.

INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN KÄYTTÖ KOTOUTUMISESSA

VOK-JOHTAJIEN NÄKEMYS SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN TÄRKEYDESTÄ KOTOUTUMISESSA:

INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN KÄYTTÖ KOTOUTUMISESSA

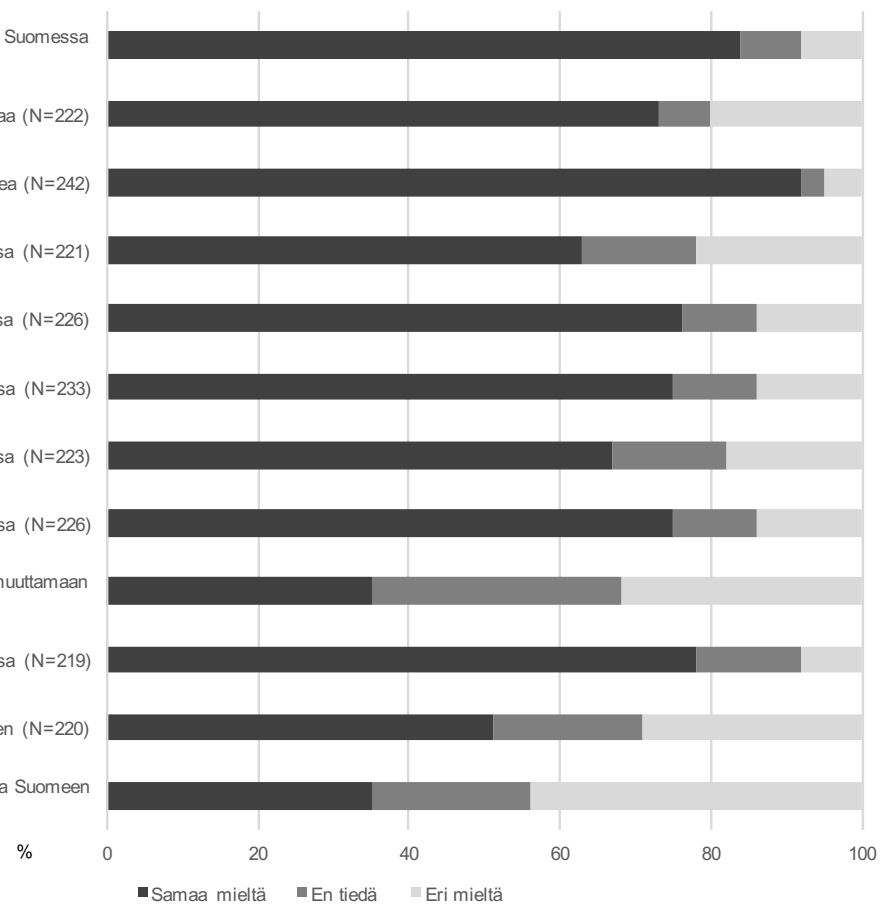
- **Vastaanottokeskusten johtajat nostivat esille tiettyjä mobiilisovelluksia, joita turvapaikanhakijoilla on käytössään kotoutumisen tueksi. Nämä voidaan jakaa yleisimmin mainittuihin:**
 - **Kielen oppimiseen liittyviin sovelluksiin (esim. ekapeli, Opi Suomea-sovellus, Yle: suomen kielen opiskelumateriaali, Funzi: suomen kotoutuminen ja opiskelu); sanakirjoihin ja kääntämissovelluksiin; tulkkaussovelluksiin (esim. vertaistulkkipalvelu Túlka-tulkkauspalvelu);**
 - **Julkisen liikenteen palveluihin liittyviin sovelluksiin (esim. VR, reittiopas, matkahuolto) sekä karttapalveluihin (esim. Google Maps), lisäksi mainittiin 112-sovellus ja**
 - **Infopankki sekä työnhakuun liittyvät sovellukset, kuten myös poliisin infosivut ja laki-infosivut.**

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN INTERNETIN JA SOMEN KÄYTTÖ (VASTAAJINA TURVAPAIKANHAKIJAT):

Yhdeksän kymmenestä oppiakseen suomea ja tekee elämästä helpompaa

Yli kolme neljästä oikeuksistaan ja työpaikoista Suomessa.

- Internetin, sosiaalisen median tai mobiilisovellusten käyttö tekee elämästäni Suomessa helpompaa (N=224)
- Käytän mobiilisovelluksia kuluttaakseni aikaa (N=222)
- Käytän mobiilisovelluksia oppiakseni suomea (N=242)
- Etsin internetistä tietoa turvapaikanhausta Suomessa (N=221)
- Etsin internetistä tietoa oikeuksistani Suomessa (N=226)
- Etsin internetistä tietoa työpaikoista Suomessa (N=233)
- Etsin internetistä tietoa mahdollisista tulevista asuinpaikoistani Suomessa (N=223)
- Etsin internetistä tietoa nykyisestä asuinympäristöstäni Suomessa (N=226)
- Yhteys ja yhteydenpito sosiaalisessa mediassa vaikuttavat siihen, minne tulen muuttamaan Suomessa (N=212)
- Sosiaalinen media on tärkeä yhteydenpidossani nykyään Suomessa (N=219)
- Sosiaalinen media oli tärkeä yhteydenpidossa matkallani Suomeen (N=220)
- Tiedot ja yhteydenpito sosiaalisessa mediassa vaikuttivat päätökseeni tulla Suomeen (N=222)

INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN KÄYTTÖ KOTOUTUMISESSA

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN INTERNETIN JA SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖ KOTOUTUMISESSA
(VASTAAJINA TURVAPAIKANHAKIJAT):

- Turvapaikanhakijoista yhdeksän kymmenestä ilmoitti käyttävänsä mobiilisovelluksia **oppiakseen suomea**
- Lähes yhtä moni kokee yleisesti internetin, sosiaalisen median ja mobiilisovellusten käytön **helpottavan heidän elämäänsä Suomessa.**
- Useampi kuin kolme neljästä turvapaikanhakijoista etsii internetistä tietoa **oikeuksistaan ja työpaikoista Suomessa.**
- Yli kaksi kolmesta **etsii internetistä tietoa turvapaikanhausta Suomessa.**

INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN KÄYTTÖ MUUTTOPÄÄTÖKSISSÄ

VOK-JOHTAJIEN NÄKEMYS SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN HYÖDYLLISYYDESTÄ
MUUTTOPÄÄTÖKSISSÄ:

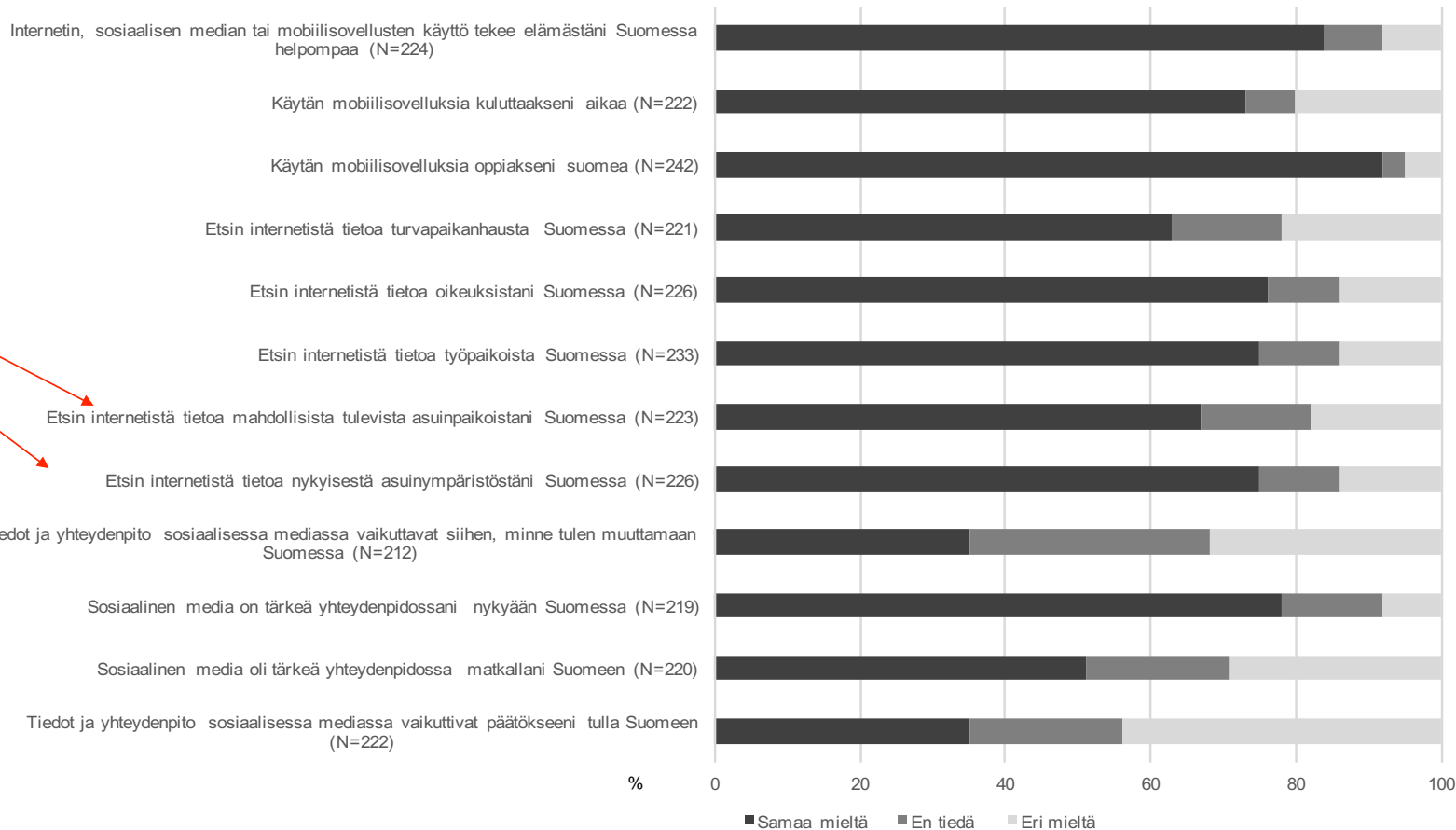
	Kyllä (%)	Ei (%)	N
Ovatko internetin ja/tai somen käyttö vaikuttaneet siihen, että turvapaikanhakijat ovat valinneet kohdemaakseen Suomen?	64	36	114
Vaikuttavatko internet ja some turvapaikanhakijoiden muuttopäätöksiin Suomessa?	65	35	99

- Vastaanottokeskusten johtajista lähes kaksi kolmesta arvioi, että internetin ja sosiaalisen median käyttö ovat vaikuttaneet siihen, että turvapaikanhakijat valitsivat kohdemaakseen Suomen ja minne he muuttavat myöhemmin Suomessa.
 - Sosiaalisen median ja internetin arvioitiin antavan tietoa Suomen paikkakunnista, kuten asunnoista, eduista (tuista), koulutusmahdollisuuksista sekä turvallisuudesta.
 - Internetin ja sosiaalisen median kautta saadaan myös tietoa alueista, joilla asuu ystäviä, tuttuja ja oman kansallisuuden yhteisöjä sekä siitä, millaista paikkakunnilla on elää.

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN INTERNETIN JA SOMEN KÄYTTÖ (VASTAAJINA TURVAPAIKANHAKIJAT):

**Kaksi kolmesta
etsii tietoa
asuinpaikoista ja
elinympäristöstä**

**Kolmannes
minne
muuttaa**

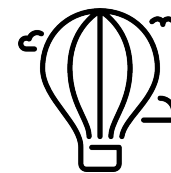
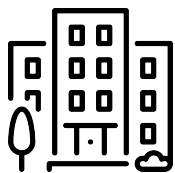

INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN KÄYTTÖ MUUTTOPÄÄTÖKSISSÄ

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN INTERNETIN JA SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖ
MUUTTOPÄÄTÖKSISSÄ (**VASTAAJINA TURVAPAIKANHAKIJAT**):

- Turvapaikanhakijoista kaksi kolmesta ilmoitti etsivänsä tieto internetistä mahdollisista tulevista asuinpaikoista ja nykyisestä elinympäristöstä
- Kolmannes ilmoitti, että tiedot ja yhteydenpito sosiaalisessa mediassa vaikuttavat tuleviin muuttopäätöksiin Suomessa

ELY-KESKUSTEN JA KUNTIEN INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN HYÖDYNTÄMINEN TURVAPAIKANHAUKIJOIDEN KUNTIIN SIIRTYMISESSÄ JA KOTOUTTAMISESSA

ELY-keskusten maahanmuutosta vastaavilta henkilöiltä kysyttiin haastatteluissa, hyödynnetäänkö ELY-alueella kuntapaikkojen markkinoinnissa internetiä ja/tai sosiaalista mediaa..?

ELY-KESKUSTEN INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN HYÖDYNTÄMINEN TURVAPAIKANHAJKIJOIDEN KUNTIIN SIIRTYMISESSÄ JA KOTOUTTAMISESSA

- **Vastausten mukaan kuntapaikkoja ei varsinaisesti markkinoida, eikä siihen hyödynnetä sosiaalista mediaa.**
- **Internetin kautta tiedotetaan ja tehdään verkkouutisia kuntapaikkaneuvotteluista. ELYistä käsin on kehoitettu vastaanottokeskusten työntekijöitä hyödyntämään kuntien internet-sivuja heidän kertoessaan kuntapaikoista turvapaikanhakijoille.**
- **Turvapaikanhakijoihin ei luotu suoraa yhteyttä.**

ELY-KESKUSTEN INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN HYÖDYNTÄMINEN TURVAPAIKANHAKIJOIDEN KUNTIIN SIIRTYMISESSÄ JA KOTOUTTAMISESSA

ELY-keskusten vastauksista nousi esille kolmentyyppisiä näkemyksiä internetin ja sosiaalisen median hyödyntämisestä ELY-alueen kuntapaikkojen markkinoinnissa:

KIELTEINEN SUHTAUTUMINEN

- **Kielteistä suhtautumista perustellaan sosiaalisen median haitoilla.**
- **Sosiaalisen median kautta ei voi jakaa asiallista tietoa, vaan se kääntyy vihapuheeseen ja rasismiin**

REALISTINEN SUHTAUTUMINEN

- **Sosiaalisen median hyödyntäminen nähdään liian raskaaksi tilanteessa, jossa tiedon kerääminen perinteisilläkin menetelmillä koetaan vaikeaksi**

MYÖNTEINEN SUHTAUTUMINEN

- **Myönteisen suhtautumisen mukaan internet ja sosiaalisen media ovat oleellisia, mutta niitä ei ole hyödynnetty resurssien puutteen takia**

KUNTIEN INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN HYÖDYNTÄMINEN TURVAPAIKANHAUKIJOIDEN KUNTIIN SIIRTYMISESSÄ JA KOTOUTTAMISESSA

Kunnilta kysyttiin kuntien internetin, sosiaalisen median ja mobiilisovellusten hyödyntämisestä turvapaikanhakijoiden kuntiin siirtymisessä ja kotouttamisessa:

	Kyllä (%)	Ei (%)	En tiedä (%)	N
Houkutteleeko kunta tietoisilla toimillaan oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita asukkaikseen?	15	80	5	135
Jos houkuttelee niin hyödynnetäänkö tässä sosiaalista mediaa?	1	88	11	72
Tarjoaako kunta oleskeluluvan saaneille tietoa kunnan tarjoamista palveluista internet-sivuillaan?	42	58	0	122
Tarjoaako kunta oleskeluluvan saaneille tietoa kunnan tarjoamista palveluista sosiaalisessa mediassa?	14	86	0	104
Hyödynnetäänkö internetiä, sosiaalista media tai mobiilisovelluksia kotouttamisessa?	35	45	20	124

KUNTIEN INTERNETIN, SOMEN JA MOBIILISOVELLUSTEN HYÖDYNTÄMINEN TURVAPAikanhakijoiden KUNTIIN SIIRTYMISESSÄ JA KOTOUTTAMISESSA

- **Käytännössä hyödynnetään erityisesti tiedottamiseen ja yhteydenpitoon, mutta myös muihin kotouttamisen toimintoihin. Yleisimmiksi hyödyntämisen kanaviksi mainittiin Facebook, Infopankki ja erilaiset mobiilisovellukset kuten WhatsApp.**
- **Hyödyntämisen tavoista runsaasti erilaisia esimerkkejä, kuten eri järjestöjen tapahtumista tiedottaminen; ”Suomi taskussa” sovelluksen hyödyntäminen; WhatsApp:in hyödyntäminen asiakastyössä; suomenkielen internet-kurssien (esimerkiksi Finnish Courses) ja Infopankin sekä muiden valmiiden esimerkiksi järjestöjen tuottamien kotouttamissisältöjen hyödyntämiseen ohjaaminen; kunnan Facebook-sivujen hyödyntäminen; Facebookin ryhmäsivujen hyödyntäminen maahanmuuttajille ja muille kuntalaisille; vapaaehtoisten järjestäytyminen Facebookin kautta; Funzi-sovelluksen hyödyntäminen; Tulka-älypuhelin tulkkau palvelusovelluksen hyödyntäminen.**
- **Vastauksista ilmeni, että kotouttamisen ja internetin ym. teknologioiden hyödyntämisessä ollaan vielä suunnitteluvaiheessa**

JOHTOPÄÄTÖKSET 1/3

- **Internetin, sosiaalisen median ja mobiilisovellusten hyödyntäminen on tärkeää turvapaikanhakijoiden kotoutumisessa ja muuttopäätöksissä.**
- **Näiden teknologioiden entistä paremmalla hyödyntämisellä voidaan parhaimmillaan saavuttaa entistä nopeampia ja parempia kotoutumisen polkuja, mikä on tärkeää sekä inhimilliseltä että yhteiskunnan kannalta.**

JOHTOPÄÄTÖKSET 2/3

- ELY-keskukset ja kunnat **eivät hyödynnä** internetin, somen ja mobiilisovellusten mahdollisuuksia oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin siirtymisen prosessissa.
- Turvapaikanhakijoista kolmannes ilmoitti, että tiedot internetissä ja sosiaalisessa mediassa vaikuttavat turvapaikanhakijoiden muuttopäätöksiin Suomessa. Lisäksi turvapaikanhakijoista yli kaksi kolmannesta ilmoitti etsivänsä internetistä tietoa tulevista mahdollisista asuinpaikoistaan Suomessa
- **Ristiriita oleskeluluvan saaneiden muuttoliikkeen todellisuuden ja julkisen vallan toiveiden** (kuntiin siirtyminen vastaanottokeskuksesta samalle ELY-alueelle) **välillä**. On epärealistista olettaa, että tuhansien ihmisten muuttoliikkeeseen pystyttäisiin vaikuttamaan vastaanottokeskuksissa tapahtuvan tiedonannon kautta pelkästään kasvokkain ja julkishallinnon keppiä (vuokratakuun menetys, jos muutto ei kohdistu samalle ELY-alueelle) heiluttamalla.

JOHTOPÄÄTÖKSET 3/3

- ELY-keskusten ja kuntien lisäksi tärkeitä toimijoita ovat kotouttamiskoulutusta tarjoavat tahot, TE-toimistot, kolmas sektori ja yksityinen sektori.
- Kotouttamiskoulutusta tarjoavia tulee ohjata enenevässä määrin hyödyntämään internetin, sosiaalisen median ja mobiilisovellusten mahdollisuuksia.
- Kotouttamiskoulutuksessa on erityisen tärkeää tunkea ja ymmärtää oleskeluluvan saaneiden heterogeenisuus suhteessa heidän mahdollisuuksiinsa, osaamiseensa ja halukkuuteensa hyödyntää näitä teknologioita.
- On lähdettävä perustaitojen opettamisesta omaehtoisten hyödyntämisen mahdollisuuksien lisäämiseksi.

Lähteet

- Alan, K. & S. Imran (2015). The digital divide and social inclusion among refugee migrants. *Information Technology & People* 28: 2, 344-365.
- Codagnone, C. & S. Kluzer (2011). ICT for the social and economic integration of migrants into Europe. *JRC Scientific and Technical Reports*. European Commission, Luxembourg Publication Office. 80 s. doi:10.2791/53261
- Dekker, R., G. Engbersen & M. Faber (2016). The use of online media in migration networks. *Population, Space and Place* 22, 539-551.
- Khvorostianov, N., N. Elias & G. Nimrod (2012). 'Without it I am nothing': The internet in the lives of older immigrants. *New Media & Society* 14: 4, 583-599.
- Merisalo, M. (2017). Internet, sosiaalinen media ja mobiilisovellukset turvapaikanhakijoiden kotoutumisessa ja muuttopäätöksissä Suomessa. *Teoksessa* Jauhiainen, J.S. (toim.) *Turvapaikka Suomesta? Vuoden 2015 turvapaikanhakijat ja turvapaikkaprosessit Suomessa*, 103–117. Painosalama Oy, Turku.
- Saukkonen, P. (2013). Maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikka. *Teoksessa* Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta (toim. Martikainen, T., Saukkonen P. & M. Säävälä). 81-97. Gaudeamus.
- Thulin, E. & B. Vilhemson (2016). The internet and desire to move: the role of virtual practices in the inspiration phase of Migration. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 107: 3, 257-269.
- Vilhemson & Thulin (2013). Does the Internet encourage people to move? Investigating Swedish young adults' internal migration experiences and plans. *Geoforum* 47, 209–216.

Kiitos.

URMI

MARIA MERISALO

maria.merisalo@utu.fi